

Avalent>Kohtuasja algatamine>Kus ja kuidas?>Millise riigi õigust kohaldada?

Tsiviilõiguse valdkonnas jätkuvad ELi õiguse kohaselt need pooleliolevaid menetlused, mis on algatatud enne üleminekuperioodi lõppu. Vastastikusel kokkuleppel Ühendkuningriigiga hoiab e-õiguskeskkonna portaal Ühendkuningriigiga seotud asjakohast teavet oma portaalis kuni 2022. aasta lõpuni.

Millise riigi õigust kohaldada?

Gibraltar

1 Kehtivate õigusnormide allikad

1.1 Riigi õigusnormid

Gibraltari kollisiooninormid, mis käsitlevad praegu kohaldatavat õigust, tulenevad peamiselt vahetult kohaldatavatest ELi määrustest. Tsiviil- ja kaubandusasjades on need järgmised: määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I“) ja määrus (EÜ) nr 864/2007 lepinguvälise võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma II“). Enne 17. detsembrist 2009 sõlmitud lepingute puhul on endiselt asjakohane lepinguseadus (kohaldatav õigus) (Contracts (Applicable Law) Act) (millega rakendati Rooma 1980. aasta konventsioon) (Rooma I määrust kohaldatakse sellel kuupäeval või pärast seda sõlmitud lepingute suhtes). Määrust kohaldatakse asjades, mille puhul kahju tekkis pärast 11. jaanuari 2009. Laimuga tekitatud lepinguvälise kahju suhtes ning pärimis- ja asjaõigusega seoses kohaldatakse endiselt tavapäraseid üldise õiguse norme. Näiteks lepinguseadusega (kohaldatav õigus) rakendatakse lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust käsitlev Rooma 1980. aasta konventsioon. Perekonnaasjades on kohaldatavat õigust käsitlevate õigusnormide allikaks üldiselt üldine õigus, välja arvatud mõned erandid. Perekonnaasjades kohaldatakse üldjuhul Gibraltari õigust, välja arvatud mõned erandid, mis on sätestatud üldises õiguses (nt seoses abielu tühisusega) või seadustes (nt seoses ülalpidamiskohustusega vastavalt ülalpidamiskohustuse seadusele (Maintenance Act) ja elatiste väljamõistmise määruste seadusele (vastastikune täitmine) (Maintenance Orders (Reciprocal Enforcement) Act)). Vanemliku vastutuse ja lastekaitse küsimustes, mille suhtes kohaldatakse ELi määrust (EÜ) nr 2201/2003 ja Haagi 19. oktoobri 1996. aasta konventsiooni, on selleks Haagi 1996. aasta perekonnaasjade (lapsed) konventsiooni eeskirjad (2011) ja 1996. aasta konventsiooni artikkel 15, mis sisaldavad vastavalt kohaldatavaid õigusnorme, st et kohaldatakse Gibraltari õigust piiratud eranditega. Gibraltari kollisiooninormide allikad on nii kirjutatud õigus kui ka üldine õigus (kohtupraktika) ning nende kaal on õigusvaldkonniti erinev. Näiteks on kohaldatava õiguse valik lepingus praegu valdavalt reguleeritud lepingumäärusega (kohaldatav õigus) (Contracts (Applicable Law) Ordinance). Samas võib märkida, et mõne sellise õigusaktiga rakendatakse rahvusvahelisi lepinguid (selliste lepingute riigisiseseks jõustamiseks, mis ei ole vahetu mõjuga ELi õigusaktid, tuleb Ühendkuningriigis ja seega Gibraltaril vastu võtta seadus). Näiteks lepingumäärusega (kohaldatav õigus) rakendatakse lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust käsitlev Rooma 1980. aasta konventsioon.

1.2 Mitmepoolsed rahvusvahelised konventsioonid

Haagi 1961. aasta testamendi vormile kohaldatava õiguse konventsioon, mida laiendati Gibraltarile 1964. aastal
Rooma 1980. aasta lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioon, mida laiendati Gibraltarile 1994. aastal (asendatud Rooma I määrusega seoses lepingutega, mis on sõlmitud 17. detsembril 2009 või pärast seda)
Haagi 1. juuli 1985. aasta konventsioon usaldusfondide suhtes kohaldatava õiguse ja nende tunnustamise kohta, mida laiendati Gibraltarile 1989. aastal

1.3 Peamised kahepoolsed konventsioonid

Meile ei ole teada ühtki kohaldatavat õigust käsitlevaid sätteid sisaldavat kahepoolset konventsiooni, milles Ühendkuningriik oleks osaline.
Tuleb siiski märkida, et kuigi Rooma 1980. aasta ja Haagi konventsioonid lubavad riigil kohaldada „sisevastuolude“ – näiteks Inglismaa ja Walesi ning Šoti õiguste vaheliste vastuolude – korral mõnda muud kollisiooninormi, on Ühendkuningriik otsustanud seda võimalust mitte kasutada. Seega kohaldatakse Ühendkuningriigi eri jurisdiktsioonide vaheliste vastuolude ja rahvusvaheliste vastuolude korral Rooma konventsiooni (enne 17. detsembrist 2009 sõlmitud lepingute suhtes) ja Haagi konventsiooni.

2 Kollisiooninormide rakendamine

2.1 Kohtuniku kohustus kohaldada kollisiooninorme omal algatusel

Üldine seisukoht on, et kollisiooninorme kohaldatakse üksnes juhul, kui vähemalt üks pooltest on soovinud nende kohaldamist. Kui seda ei ole soovitud või kui välisriigi õiguse sisu kohta puuduvad rahuldavad tõendid, kohaldab kohtunik küsimuse suhtes tavaliselt Gibraltari õigust. See norm on seotud tõendite ja menetlusega ning seega ELi määrused, Rooma 1980. aasta konventsioon jne seda ei mõjuta.

2.2 Tagasisaade ja edasiviide

ELi määrustega välistatakse tagasisaate ja edasiviite doktriini kohaldamine juhtudel, mida reguleeritakse ELi kollisiooninormidega, ning see oli valdav seisukoht ka lepinguseaduse (kohaldatav õigus) alusel. Seega kui Gibraltari kollisiooninorm viitab hooletuse tõttu tekitatud lepinguvälise kahju puhul Prantsuse õigusele, kohaldatakse Prantsuse riigisisest õigust isegi siis, kui Prantsusmaa kohus oleks kohaldanud mõne teise riigi õigust. Üks neis valdkondades tagasisaate ja edasiviite kasutamise keeldumise põhjendus näib olevat see, et tagasisaate ja edasiviite kohaldamine takistaks seadusega kehtestatud keerukate normide kohaldamist.

Tagasisaate ja edasiviite roll ülejäänud õigusvaldkondades on praegu mõnevõrra piiratud ja mõnel juhul ebaselge. Võib öelda, et tagasisaadet ja edasiviidet kohaldatakse välisriigis asuva maatüki puhul, mille suhtes Gibraltari õiguses kohaldatakse asukohamaa õigust. Sellistel juhtudel on tegemist pragmaatilise sooviga kohaldada selle kohta järgitavat õigust, kelle tööpiirkonnas vara asub, et suurendada võimalust, et vara suhtes tehtud mis tahes Gibraltari õiguse kohane otsus on kehtiv. Välisriigis asuvat materiaalselt vallasvara käsitlevaid esimese astme kohtuotsuseid tasakaalustab see, et viide asukohamaa õigusele ei hõlma tagasisaadet ja edasiviidet.

Perekonnaasjades on välja kujunenud mõningane kohtupraktika, et tagasisaate ja edasiviite doktriin võib teatavalte asjaoludel kehtida.

Tuleb siiski märkida, et paljudel juhtudel on välisriigi kollisiooninormide sisu tõendamine kulukas ja pooled otsustavad sageli nende kohaldamist mitte nõuda (vt eespool punkt 2.1). Tagasisaate ja edasiviite kohaldamise üle on peetud intensiivset akadeemilist arutelu. Kollisiooninorme käsitlevates seadustes valitseb seisukoht, et tagasisaate ja edasiviite kohaldamisest tuleb keelduda. Seega kui Gibraltari kollisiooninorm viitab hooletuse tõttu tekitatud lepinguvälise

kahju puhul Prantsuse õigusele, kohaldatakse Prantsuse riigisest õigust isegi siis, kui Prantsusmaa kohus oleks kohaldanud mõne teise riigi õigust. Üks neis valdkondades tagasisaate ja edasiviite kasutamisest keeldumise põhjendus näib olevat see, et tagasisaate ja edasiviite kohaldamine takistaks seadusega kehtestatud keerukate normide kohaldamist.

Siiski näib, et tagasisaadet ja edasiviidet kohaldatakse vallas- ja kinnisvara pärimise ning sellise vara võimaliku ülemineku korral üldiselt, kui Gibraltar kollisiooninormides on viidatud alalise elukoha õigusele või kinnisasja asukoha õigusele, ning perekonnaõigusega seotud asjades (mis viitavad alalise elukoha õigusele). Sellistel juhtudel on tegemist pragmaatilise sooviga kohaldada selle kohtu järgitavat õigust, kelle tööpiirkonnas vara asub, et suurendada võimalust, et vara suhtes tehtud mis tahes Gibraltarri õiguse kohane otsus on kehtiv. Tuleb siiski märkida, et paljudel juhtudel on välisriigi kollisiooninormide sisu tõendamine kulukas ja pooled otsustavad sageli nende kohaldamist mitte nõuda (vt eespool punkt 2.1).

2.3 Kohaldatava õiguse muutumine

Selle probleemi lahendamiseks täpsustatakse igas kollisiooninormis ühendava teguri kindlakstegemise aeg. Näiteks vallasasja üleandmise korral on kohaldatav õigus kõnealuse vallasasja asukohas üleandmise ajal kohaldatav õigus, kui kõnealune tegu mõjutas väidetavalt selle vallasasja omandiõigust.

2.4 Kollisiooninormide tavapärase kohaldamise erandid

Tavapäraste normide kohaselt võivad Gibraltarri kohtud keelduda kohaldamast välisriigi õigust, mis on vastuolus Gibraltarri avaliku korraga. Künnis on siiski väga kõrge: näiteks kui selle tulemus oleks „täiesti erinev õigusemõistmise põhimõtetest Gibraltarri kohtutes“. Gibraltarri avaliku korra sisu mõjutavad Ühendkuningriigi rahvusvahelised kohustused, eelkõige Euroopa inimõiguste konventsioon; üks tuntud näide avaliku korraga seotud erandist on inimõiguste rikkumine; teine on olukord, kus seadus kujutab endast „oluliste rahvusvahelise õiguse normide ilmselget rikkumist“ (nt Iraagi sissetungimine Kuveiti 1990. aastal).

Lisaks näevad Rooma I ja Rooma II määrus nüüd ette kohtu asukohariigi üldist kehtivust omavate sätete kohaldamise, olenemata sellest, milline õigus oleks muidu lepingu suhtes kohaldatav. Need õigusnormid kehtivad üldiselt tarbijakaitse ja töösuhete valdkonnas või sisalduvad rahvusvahelist konventsiooni täiendavas õigusaktis.

2.5 Välisriigi õiguse tõendamine

Välisriigi õiguse sisu tõendatakse nii, nagu oleks see fakt. Seega peavad välisriigi õiguse sisu tõendama pooled; kohtunikel ei ole lubatud ise välisriigi õiguse sisu välja uurida. Kui poolte esitatud tõendid on omavahel vastuolus, võib kohtunik hinnata ekspertide usaldusväärsust ja tal on lubatud arvesse võtta esmaseid tõendeid (nt välisriigi seadused ja kohtupraktika), eriti kui need on koostatud inglise keeles ning nendes kasutatakse Gibraltarri kohtunikule tuttavaid mõisteid.

Välisriigi õiguse sisu tõendatakse tavaliselt eksperdi arvamusega. Välisriigi seaduse, kohtupraktika või ametliku teksti esitamisest kohtule ei piisa. Eksperti arvamuse välisriigi õiguse kohta võib esitada igaüks, kes on „oma teadmiste või kogemuste poolest selleks sobiv“, olenemata sellest, kas tal on õigus tegutseda asjaomases riigis õiguspraktikuna või mitte. Sellest hoolimata on tavaks, et eksperdid on asjaomase jurisdiktsiooni akadeemiliste ringkondade esindajad või õiguspraktikud. Kui välisriigi õiguse sisu on kindlaks tehtud varasemas Gibraltarri või Inglise kohtuasjas, võib sellele kohtuasjale viidata kui tõendile välisriigi õiguse sisu kohta ning kui ei ole tõendatud vastupidist, eeldatakse, et välisriigi õiguse sisu on sama, mis selles kohtuasjas kindlaks tehtud sisu.

Tõendamiskohustus lasub välisriigi õigusele tugineval poolel. Kui välisriigi õigust rahuldavalt ei tõendata, kohaldatakse üldjuhul Gibraltarri õigust. Kui aga pole põhjust arvata, et välisriigi õigus sarnaneb mis tahes viisil Gibraltarri õigusega (nt mõne muu Euroopa riigi maksuseadus), võib asja jätta läbi vaatamata.

3 Kollisiooninormid

3.1 Lepingulised kohustused ja õigusaktid

Kõikides asjades, mis käsitlevad lepingulisi kohustusi ja võimaldavad valida kohaldatavat õigust, on vahetult kohaldatav Rooma I määrus. Rooma määruises sätestatud kollisiooninorme võib kohaldada ka juhtudel, mida Gibraltarri riigisisese õiguses ei käsitata lepingulistena (nt kui kokkulepe ei hõlma tasu, nt kinkelepingud).

Menetlusküsimused määratakse kindlaks kohtu asukohariigi õiguse alusel. Seega reguleerib kahjuhüvitise suurust (kuid mitte kahjuhüvitiste liike) ja tõendite hindamist kohtu asukohariigi õigus. Aegumistähtjad on olulised ja seega määratakse need lepinguliste kohustuste puhul kindlaks nimetatud määruise kohaselt kohaldatava õiguse alusel. Peamised materiaalõiguse normid on järgmised.

Kui pooled on kohaldatava õiguse sõnaselgelt valinud või see nähtub selgesti lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest, kohaldatakse seda õigust. Valik nähtub tõenäoliselt selgesti lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest, kui leping on sõlmitud tüüpvormis, mille suhtes teadaolevalt kohaldatakse konkreetset õigust (nt Lloyd'i meretranspordi kindlustusleping), või võttes arvesse poolte varasemaid suhteid. Kui kohtualluvuses on kokku lepitud, siis sellest sageli piisab järeldamiseks, et kavatseti valida selle kohtu õigus, kuid see ei ole alati nii. Kui vahekohtukokkuleppe puhul on vahekohtunike valikukriteeriumid kindlaks määratud, võimaldab see hõlpsamini teha järelduse kohaldatava õiguse valiku kohta, kuid kui vahekohtunikud määratakse mõnele rahvusvahelisele organile viidates, on palju vähem tõenäoline, et valik nähtub selgesti lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest.

Valikuvabadus on mitmes aspektis piiratud. Esiteks ei saa tarbija- ja töölepingute puhul kohaldatava õiguse valik jätta tarbijat või töötajat ilma imperatiivsetest sätetest tulenevast kaitsest, mis on ette nähtud õigusega, mida oleks kohaldatud asjaomasel juhul siis, kui kohaldatavat õigust ei oleks sõnaselgelt valitud. Teiseks, kui kõik juhtumi asjaolud on seotud ühe riigiga, ei saa teistsuguse õiguse valik muuta kehtetuks selle riigi imperatiivseid sätteid. Kehtestatud on ka kindlustuslepingutega seoses kohaldatavad tarbijakaitse normid. Samuti võib märkida, et kui valiku kehtivusega seoses esineb lahkarvamusi – näiteks väidetava survestamise korral – määratakse sellise valiku kehtivus kindlaks eeldatava kohaldatava õiguse alusel (st õiguse alusel, mida kohaldatakse lepingu suhtes siis, kui valik oleks kehtiv), välja arvatud juhul, kui see oleks põhjendamatu (sellisel juhul võib kohaldada selle poole hariliku viibimiskoha õigust, kes väidab, et ta ei olnud õiguse valikuga nõus).

Juhuks kui kohaldatavat õigust ei ole sõnaselgelt valitud või valik ei nähtu selgesti lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest, on Rooma I määruises sätestatud konkreetseid normid sõltuvalt lepingu liigist, kuid kui need normid on ebaselged, on kohaldatavaks õiguseks üldjuhul lepingule iseloomuliku täitja hariliku viibimiskoha õigus. Lepingule iseloomuliku täitjat ei ole alati lihtne kindlaks teha, kuid tavaliselt on selleks osapool, kes ei maksa kauba või teenuse eest (nt on iseloomulik täitja toote müüja, pangatehingu puhul laenuandja, garantiilepingu puhul garantiandja). Selle eelduse võib ümber lükata selle riigi kasuks, millega leping on tihedamalt seotud.

3.2 Lepinguvälised kohustused

Lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatakse enamikul juhtudel Rooma II määrust. 1995. aasta rahvusvahelise eraõiguse seadust (muud sätteid) kohaldatakse üksnes selliste lepinguvälise kahjuga seotud küsimuste suhtes, mis ei kuulu määruise kohaldamisalasse, ning laimamise suhtes kohaldatakse endiselt üldist õigust (vt allpool). Aegumistähtjad määratakse samuti kindlaks kohaldatava õiguse alusel.

Rooma II määruise kohaselt kohaldatakse kahju suhtes üldjuhul selle riigi õigust, kus kahju tekkis. Erinormidega määratakse teatavat liiki lepinguväliste kohustuste, sealhulgas tootevastutuse, kõlvatu konkurentsi, keskkonnakahju ja intellektuaalomandi õigustega seotud lepinguvälise kahju suhtes kohaldatav õigus. Määrus võimaldab ka pooltel valida kohaldatava õiguse teatavatel asjaoludel, kuid seda sätet ei saa kasutada ELi või riigisisese õiguse imperatiivsete sätete kohaldamise vältimiseks. Tuleb märkida, et kahjuhüvitise hindamine on kohaldatava õiguse küsimus.

Nagu eespool märgitud, kohaldatakse laimamise suhtes (mis hõlmab ka kinnisvaraga seotud vaeväidete esitamist, kauba kohta vaeväidete esitamist, pahatahtlikku valetamist ja mis tahes välisriigi õigusest tulenevat nõuet, mis „vastab sellisele nõudele või on sellega muul viisil seotud“) üldist õigust. Sellistel juhtudel kohaldatakse topelthaigetavuse reeglit: lepinguväline kahju on Gibraltaril haigetav üksnes juhul, kui selle hüvitamiseks saab esitada hagi selle välisriigi õiguse alusel, kus tegu (tavaliselt avaldamine) toime pandi, ning kui tegu oleks toime pandud Gibraltaril, saaks hagi esitada Gibraltaril õiguse alusel. See reegel säilitati meediaorganisatsioonide survele, kes kartsid välisriikide koormavate seaduste kohaldamist. Sellest reeglist on siiski üks erand: kui teine riik on juhtumi ja pooltega tihedamalt seotud, kohaldatakse selle teise riigi õigust. Tuleb märkida, et see valdkond on eriti ebaselge.

Usaldusfondide juhtimise suhtes kohaldatakse usaldusfondide seadust, millega rakendatakse Haagi konventsioon usaldusfondide suhtes kohaldatava õiguse kohta. Selles seaduses on sätestatud, et kohaldatav õigus on asutaja valitud õigus või kui kohaldatavat õigust ei ole valitud, siis see õigus, millega usaldusfond on kõige tihedamalt seotud. Selle seadusega määratakse usaldusfondi kehtivus, selle ülesehitus, mõju ja haldamine.

3.3 Isiku õiguslik seisund ja perekonnaseisuga seotud aspektid (nimi, elukoht, teovõime)

Lapse sündides on tema alaline elukoht (päritolukoht) sama mis tema isal tema sündimise ajal, kui laps on seaduslik. Kui laps on ebaseaduslik või kui isa on lapse sünni ajaks surnud, on lapse alaline elukoht sama mis lapse emal. Seda reeglit kohaldatakse kuni lapse 16-aastaseks saamiseni (st lapse alaline elukoht muutub vastavalt sellele, kuidas muutub isa või asjakohasel juhul ema alaline elukoht).

Üle 16-aastase isiku puhul kohaldatakse jätkuvalt päritolukohta, välja arvatud juhul, kui ta valib oma elukoha ise. Elukoha valimiseks peab ta tegelikult elama asjaomases riigis ja kavatsema seal tähtajatult või alaliselt elada. Kui üks neist asjaoludest ära langeb, valitud elukoht enam ei kehti ning kehtib päritolukoht. Abielunaise alalist elukohta ei määrata kindlaks tema abikaasa elukoha alusel: seda hinnatakse sõltumatult.

Suutlikkus võtta konkreetseid kohustusi (nt sõlmida lepinguid, teha testamenti, abielluda) määratakse selle valdkonna konkreetsete õigusnormide alusel ning seda käsitletakse asjaomastes punktides.

3.4 Vanema ja lapse õigussuhe, sealhulgas lapsendamine

Vanemlikku vastutust ja lastekaitset käsitlevad küsimused määratakse üldiselt kindlaks Gibraltaril õiguse alusel, välja arvatud piiratud erandid, näiteks (eespool käsitletud) erandid, mida kohaldatakse Haagi 1996. aasta konventsiooni küsimuste ja Brüsseli IIa määruse kohaldamisalasse kuuluvate küsimuste suhtes. Isaduse eelduse ja lapsendamise küsimused määratakse samuti üldiselt kindlaks Inglise õiguse alusel, välja arvatud teatavad erandid.

3.5 Abielu, kooselu, partnerlus, lahutus, lahuselu, ülalpidamiskohustus

Abielu vormilist kehtivust reguleerib tavaliselt abielu sõlmimise riigi õigus, välja arvatud teatavad erandid.

Isikute abieluvõime määratakse tavaliselt asjaomase isiku alalise elukoha järgi vahetult enne abiellumist. See õigus reguleerib selliseid küsimusi nagu poolte nõusolek, vanusepiirangud ja see, millised isiku laiendatud perekonna liikmed ei tohi omavahel abielluda. Mis puudutab konkreetset vanust, siis abielu ei ole kehtiv, kui üks osalejatest oli abiellumise ajal alla 16-aastane, kui nende alaline elukoht on Gibraltaril. Abielu võib siiski sõlmida, kui enne seda sündmust taotletakse selleks eriluba.

Abielulahutuse või lahuselu küsimustes kohaldatakse üldiselt Gibraltaril õigust, välja arvatud piiratud erandid.

Ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatakse üldiselt Gibraltaril õigust, välja arvatud teatavad erandid.

3.6 Abieluvara

Abieluvararežiim on mõiste, mida üldises õiguses üldiselt ei tunta. Lahutust, lahuselu või abielu tühisust või elatist käsitlevates finantsküsimustes kohaldavad Gibraltaril kohtud üldjuhul Gibraltaril õigust või võimalusel Inglise ja Walesi kohtupraktikat, välja arvatud piiratud erandid.

3.7 Testamendid ja pärimine

Seadusjärgse pärimise korral (st kui testament puudub) kohaldatakse vallasvara pärimise suhtes pärandaja surmaaegse alalise elukoha õigust; kinnisasja pärimise suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus kinnisasi asub (asukohamaa õigus).

Testamendiga seotud juhtudel (pärimine testamendi järgi) määratakse testaatori võime pärandada testamendis vallasvara selle riigi õiguse alusel, kus on testaatori alaline elukoht testamendi tegemise kuupäeval. Annakusaajal on õigus võtta vastu vallasasju, kui ta on teovõimeline kas enda alalise elukoha õiguse või testaatori alalise elukoha õiguse alusel. Kinnisvara kohta pole konkreetseid sätteid, kuid kõige tõenäolisem oleks asukohamaa õigus, mis tõenäoliselt määrab ära ka annakusaaja õiguse kinnisvara pärida.

Vastavalt 2009. aasta testamendiseadusele (Wills Act 2009) on testament ametlikult kehtiv (nt tunnistajate õige arv), kui see vastab ühele järgmistest õigustest: testamendi tegemise (st tavaliselt selle tunnistajate juuresolekul allkirjastamise) riigi õigus, mis kehtis testamendi tegemise ajal; selle riigi õigus, kus oli testaatori alaline elukoht või harilik viibimiskoht või mille kodanik testaator oli testamendi tegemise ajal ning testaatori surmaaegse alalise elukoha või hariliku viibimiskoha või kodakondsuse riigi õigus. Testament on vormiliselt kehtiv ka kinnisvara üleandmiseks, kui see vastab selle riigi riigisisesele õigusele, kus kinnisvara asub (seega välistatakse tagasisaate ja edasiviite kohaldamine, hoolimata sellest, et tegemist on kinnisvaraga).

Testament, millega pärandatakse vallasvara, on sisuliselt kehtiv (nt piirangud summale, mida saab testamendiga pärandada), kui see vastab testaatori surmaaegse alalise elukoha õigusele; testament, millega pärandatakse kinnisvara, on sisuliselt kehtiv, kui see vastab selle riigi õigusele, kus kinnisvara asub, st mis tahes riiklikule õigussüsteemile, mida asukohamaa õiguses kohaldatakse.

Testamenti tõlgendatakse testaatori määratud õiguse kohaselt, milleks on eeldatavalt tema testamendi tegemise aegse alalise elukoha õigus. See eeldus on *prima facie* reegel, mida saab ümber lükata tõenditega, mille kohaselt testaator ilmselgelt kavandas ja soovis, et tema tahet tõlgendataks mõne muu õigussüsteemi alusel. Kinnisvara puhul võib kehtida lisapiirang, mille kohaselt juhul, kui sellisest tõlgendusest tulenev õigust ei ole vara asukohamaa õigusega lubatud või seda ei tunnustata nimetatud õiguse alusel, kohaldatakse viimati nimetatud õigust.

Testamendi väidetava tühistamise kehtivus määratakse testaatori väidetava tühistamise aegse alalise elukoha õiguse alusel (tuleb märkida, et Gibraltaril riikliku õiguse kohaselt (kui see on kohaldatav) tühistab abielu testamendi, välja arvatud juhul, kui tõendatakse, et testament tehti sõnaselgelt testamendina, mida uus abielu ei tühistata). Kui aga väidetakse, et tühistamine toimus hilisema testamendiga (erinevalt näiteks testamendi puruksrebimisest), siis see, kas see teine testament tühistab varasema testamendi, tehakse kindlaks teise testamendi vormilise kehtivuse suhtes kohaldatavate õigusaktide alusel. Kui ei ole selge, kas teine testament tühistab varasema testamendi, lahendatakse tõlgendamise küsimus testaatori valitud õiguse alusel, milleks on eeldatavalt tema testamendi tegemise aegse alalise elukoha õigus.

3.8 Kinnisvara

Varavaldlused jagunevad vallas- ja kinnisvaraga seotud asjadeks; olenemata sellest, kas tegemist on vallas- või kinnisvaraga, kohaldatakse vara asukohariigi õigust.

Kinnisvara puhul kohaldatakse kinnisvara asukohariigi õigust ning tagasisaadet ja edasiviidet. See kehtib kõikide tehinguga seotud küsimuste puhul, sealhulgas teovõime, vorminõuded ja sisuline kehtivus. Tuleb märkida, et loomulikult eristatakse maatüki või muude kinnisasjade üleandmist lepingust, mis reguleerib sellise ülemineku poolte õigusi ja kohustusi – viimaste suhtes kohaldatakse teistsuguseid õigusnorme (eelkõige Rooma I määruse sätteid).

Materiaalse vallasvara üleandmisega seotud asjaõiguslike (mitte lepinguliste) küsimuste puhul kohaldatakse üldjuhul selle riigi õigust, kus vara asus selle sündmuse toimumise ajal, mis väidetavalt mõjutas vara omandiõigust. Pole selge, kas selles olukorras tagasisaadet ja edasiviidet kohaldatakse, ning Gibraltaril esimese astme kohtute otsuste üldine mõju viitab sellele, et ei kohaldata. Selle üldnormi kohaselt omandatud materiaalse vara omandiõigus tunnustatakse Gibraltaril kehtivaks, kui vallasasi viiakse seejärel riigist, kus see asus omandiõiguse omandamise ajal, ära, välja arvatud juhul, kui ja kuni selle

omandiõiguse asendab uus omandiõigus, mis on omandatud vastavalt selle riigi õigusele, kuhu vara viidi. Konkreetne erand materiaalselt vallasvara käsitlevast üldnormist on seotud olukorraga, kus materiaalne vara on teel ja selle asukoht ei ole pooltele teada või selle üleandmine, mis on kohaldatava üleandmist käsitleva õigusakti kohaselt kehtiv, jõustub Gibraltaril.

Kui immateriaalse vallasvara loovutamise korral on senise loovutaja ja uue omandaja vaheline suhe lepinguline (nagu enamiku võlgade puhul) ning küsimus on seotud üksnes loovutamise enda kehtivuse ja mõjuga, kohaldatakse Rooma I määrust.

Tuleb märkida, et immateriaalse vara loovutamise ja üleandmise suhtes kohaldatavaid kollisiooninorme on raske kokkuvõtlikult selgitada ning nende suhtes ei kohaldata ühte kindlat kollisiooninormi, seda peamiselt seetõttu, et immateriaalse vara kategooria hõlmab väga suurt hulka õigusi, millest kõik ei ole lepingulised. Immateriaalse vallasvara puhul soovitatakse küsida spetsialistidelt nõu.

3.9 Maksejõuetus

Ühendkuningriik ja seega ka Gibraltar kohaldavad nõukogu määrust (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta, milles on sätestatud asjakohased õigusnormid, mis käsitlevad menetlust, mille käigus võlgnik kaotab täielikult või osaliselt oma vara käsutamise õiguse ja määratakse likvideerija, kui võlgniku põhihuvid asuvad ELi liikmesriigis (välja arvatud Taanis). Kui asja on pädev arutama Gibraltaril kohus (see on nii juhul, kui võlgniku põhihuvid keese, milleks on eeldatavalt tema registrijärgne asukoht, on Gibraltaril), kohaldatakse Gibraltaril õigust.

Määruse (EÜ) nr 1346/2000 kohaldamisalast välja jäävatel juhtudel kohaldatakse Gibraltaril õigust, kui asi kuulub Gibraltaril kohtute pädevusse (see on nii juhul, kui äriühing on registreeritud Gibraltaril või kui Gibraltaril on isikuid, kes saaksid likvideerimisest kasu, ning puuduvad mõjuvad põhjused pädevusest loobumiseks).

Viimati uuendatud: 08/06/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.